

יום שלישי 14 דצמבר 2021
י' טבת תשפ"ב

פרוטוקול הוועדה למיגור נגע הסמים מיום 14.12.2021

נושא הוועדה – התמודדות עם נגע הסמים ומיגור האלימות בקרב בני-נוער בחולון

נוכחים :

עזרא סיטון – סגן ראש העיר

סיגל סקליאר – מנהלת לשכת סגן ראש עיר

סמדר בן-אהרון – מנהלת תכנית עיר ללא אלימות חולון

אורנה גינת – מנהלת צוות התמכרויות

קובי עזרן – מנהל מחלקת הנוער

גליה עומרד לוי - חברת מועצה

עמירם ואן קלוטן – נציג ציבור

יוסי גוזלן – מנהל קידום נוער

לאה חממי – שפ"י משרד החינוך

יובל – קצין נוער מרחב איילון

גילי בן-דוד – קרימינולוגית

להלן עיקרי דברים –

עזרא מעדכן כי ברגע האחרון נבצר מחברת-הכנסת שרן השכל להגיע לוועדה הנוכחית. כמו כן, מעדכן עזרא כי כמורה, במיוחד בתקופה האחרונה - הוא עד לתלמידים אשר מגיעים עם תסמינים ברורים של עישון סמים, והנושא הוא בפני מנהל ביה"ס. חברת-הכנסת שרן השכל מבקשת לחוקק חוק שבו ניתן לרכוש עד 15 גרם החל מגיל 21. לדבריו, ברור שזה יגלוש לגילאים צעירים יותר. מדובר בילדים טובים – והכוונה בהזמנת ח"כ שרן השכל לוועדה הנוכחית הייתה כדי לשאול על הנושא.

סמדר מבקשת לעשות סבב היכרות מהיר – וכל הנוכחים מציגים עצמם. עזרא מבהיר כי היה רצון לעשות הרבה מאד דברים במסגרת הוועדה, אולם כל ההחלטות שמתקבלות – מתקבלות כוועדה מייעצת ולא כוועדה שמקבלת החלטות. בכל הארץ אין לוועדה שיניים, זה רוחבי.

סמדר מציינת כי לרוב מדברים על מה שעולה מהשטח, כאשר בפגישה הנוכחית לאה חממי תספר על סמינר העמיתים שהתקיים יום קודם – ואז יובל יציג את נתוני המשטרה.

לאה מספרת כי במחקרים האחרונים שעשו בקרב בני נוער יש עלייה בצריכת הקנאביס. פעולת הדגל בשיתוף עם העירייה הוא סמינר עמיתים. הרציונל הוא שבעצם מי שיכול להשפיע הכי טוב על הנוער – הוא הנוער עצמו, הרבה יותר מאשר יכולים המבוגרים. היועצים מאתרים תלמידים מובילים, הם מקבלים הכשרה עם ידע וכלים. בשכבת י', לדוגמה, יתמקדו בנושא הקנאביס. מצופה שאותם תלמידים ייצאו לשטח עם היועצות ויובילו שם פעולות של מניעה.

בסיום הסמינר הכינו התלמידים סרטוני הסברה ב "טיקטוק".

המשובים של תלמידים העידו שמאוד נהנו ואכן קיבלו ידע וכלים נרחבים.

בנוסף, הנוער נחשף להסברים על האחריות שמונחת על כתפיהם, כמה לחץ חברתי קיים. התפקיד הרשמי הוא להוביל עם היועצת פעולות מניעה. בעצם לקחת אחריות על האחר. התהליך הוא עבודה עצמית, להבין את הסכנות של השימוש באלכוהול, בסמים. הילדים נבחרים לפי פרופיל של ילדים עם כוח מנהיגות.

סמדר מבהירה שכשנעשה משוב – היו שאמרו שהיה להם יותר קשה/קל, כאשר עצם זה שהם מבינים שיש להם את היכולת להשפיע על האחר, אפילו במעט ההשפעה – דינו. יש נציגים בכל בתי הספר בחולון.

עזרא מבקש לדעת האם יש מספרים, לדעת כמה ילדים מעורבים בכל זה.

לאה משיבה כי ישנם ארבעה-עשר בתי ספר שהשתתפו בסמינר. בכל בית ספר בין 20-12 תלמידים השתתפו. עזרא שואל אם ניתן למלא את שעות המחנך בתכנים הללו.

לאה משיבה כי בכל בית ספר יש מבי"ס- מוביל בית ספרי לנושא. בדכ זה היועצת. חלק מרכזי מעבודתם הוא לשלב את התכנים כחלק מכישורי חיים. חודש דצמבר הוא חודש המניעה. יש איגרת עם הצעות למערכי שיעור, הרצאות להורים, יש הרבה מאד עשייה בתחום.

עמירם מבקש לדעת האם בוצע מערך הצלחה, סוג כלשהו של מדידה; האם מתבצעת בדיקה אחת לכמה שנים.

סמדר משיבה כי בתחום של מניעה מאד קשה למדוד. המדידה היא על איכות הפעילות. אם יש שביעות רצון והילדים אמרו שזה חידש להם והצליח לשנות את העמדה שלהם לכיוון עמדה ששוללת שימוש בחומרים אז זה מדד לאיזושהי הצלחה.

ברשות החדשה לביטחון קהילתי עשו מחקר מאד גדול על תכניות מניעה באופן כללי. נתנו כל מיני תובנות מתוך מחקר על המון תכניות מניעה – אילו גילאים בעלי יכולת השפעה ואילו פחות וכו.. אנחנו פועלים על פי התובנות של המחקר שלהם.

עזרא אומר כי ישנה עליה בשימוש בקנאביס בבני נוער ומבקש לדעת - אם שמים את הקורונה בצד – מה הסיבה לכך.

לאה משיבה כי השיח על לגליזציה ואי הפללה הם בעלי השפעה בנושא. הנוער שומע רק את זה. הוא לא שומע שזה פוגע במוח ואת ההשלכות השליליות.

בעקבות השיח הזה – בעיני הנוער זה נתפס כפחות מסוכן וככל שנתפס כפחות מסוכן השימוש עולה.

עזרא שואל את יובל האם יש הלימה בין הנאמר לבין פתיחת תיקי משטרה בנושא.

יובל טוען שאין הלימה. לטענתו על פי הנתונים, בחולון יש ירידה משמעותית למול שנה שעברה. לדבריו, לא ידוע מה ההשפעות, אולם הנתונים מראים את ההפך הגמור. יש ירידה משמעותית, למעלה מ-50%. יש עליה בעבירות אחרות. אם הנושא הוא נושא הסמים והאלכוהול, שזה מתחבר

בד"כ ביחד, השנה יש רק שלושים וחמישה תיקים של אחזקה עצמית. בשנה שעברה היו 149 במחלק הנוער, השנה 106 ורק 36 תיקים של סחר בסמים בקרב קטינים.

ישנה הרבה מאד פעילות בתוך בתי הספר. מציין שיש יותר עבירות רכוש, אלימות, שודים, אולם בנושא הסמים – יש ירידה משמעותית בחולון.

אורנה טוענת כי אין הלימה בין הנתונים של יובל לבין מה שקורה בפועל בשטח. עזרא פונה לקובי ומבקש לדעת כיצד ניתן להסביר את הסתירה.

קובי משיב כי לא רואים אותם. באירועים עירוניים בקיץ היו כ-5,000 בני נוער בלה-פארק, כאשר השנה היו רק 800. בני נוער נמצאים בבית, בחדר שלהם, בבידוד שלהם. לא משנה אם זו חובה או לא. לכן למשטרה אין את היכולת לזהות זאת. בני הנוער לא משתמשים רק בקנאביס, זה הפך גרוע יותר, המצב לא טוב וצריך לשים זאת על השולחן. הקורונה עשתה משהו שלא נתקלנו בו. גם במרכז הנוער בסיכון – אומרים בדיוק את זה. רכזי המניעה טוענים שהנוער משתמש בסמים, מתנסה, סוחר; הייתה שיחה עם בן נוער שפשוט אומר שזה "כסף קל", הרבה יותר פשוט מלעבוד ברשת מזון מהיר. הוא לא תופס את עצמו כסוחר סמים.

גילי מציינת כי גם בכלא יש עליה של סחר וייצור עצמי של סמים.

אורנה מספרת כי כשנפתח תיק – קצינות המבחן צריכות לנצל את המקום הצר הזה ללחץ על ההורים והילד. הן ממליצות שלא לסגור את התיק, אולם הוא נסגר.

יובל מציין כי אם הילד נמצא בהליך טיפולי – התיק לא ייסגר. אם יש בקשות לדחייה כשהנער נמצא בטיפול כלשהו – לא התקבלה בקשה ואז נסגר.

סמדר מבהירה שאורנה בעצם אומרת שהמשטרה יכולה ליצור מוטיבציה אצל הילד להגיע לטיפול כשמעל ראשו האיום של הליך פלילי.

יוסי טוען שיש שינוי בנורמה החברתית. אם בעבר נער מעשן סמים היה דבר נדיר, היום זה ממש תדיר. הרבה מאד ערוצים עם זמינות כגון הטלגרם, כל התחום פרוץ מאד.

אורנה מציינת שיש שני סוגי הורים – אלו המוטרדים, המתקשרים ומחפשים מענה, רוצים שהילד ירגיש שיש מחיר לפעולותיו. ויש את ההורים שאינם מוטרדים מכך.

סמדר מבקשת מאורנה שתשתף את המתרחש ביחידה בהיבט של הנוער.

אורנה מעדכנת כי הדרך להתמודד היא באמצעות ההורים. לרוב מעורב נושא של סמכות הורית בבית. נושא הסמים מספיק אקוטי להורים וכיום יש 3 קבוצות, בדרך להקמת קבוצה רביעית עם 18 הורים. עובדים על בניית יחסים, הטיפול בנערים ובהוריהם – היחידה מהווה גשר, רוצים לעזור להורים שידעו מה זה להקשיב, איך לעודד, מהי הקשבה פעילה, "שפת האני" וכלים נוספים עליהם עובדים איתם. מהשטח נראה כי הרבה מאד פעמים ההורה מתחזק. כשהורה לבד – הוא לא יודע מה לעשות, הסמכות ההורית מתמסמסת. בקבוצה יש מראות, שומע מהורים אחרים, קאדר להתייעצויות, יציאה מהבושה והאשמה, בקבוצה יש מקום לדבר על הדברים. נעשית עבודה – ודרך העבודה עם ההורים – קורה משהו עם הנער, ואז מצליחים להגיע אליו, רק דרך העבודה.

ההורים יוצרים קשר, יכולים להגיע דרך קצין מבחן, דרך יועצת בית הספר, פניה עצמאית. זה שירות VIP. כשהורה מחויב לתהליך, מפשיל שרוולים ומגיע, היחידה לא מתייאשת. ככל שההורה מפיל את כל האחריות על הילד ומצפה שהיחידה תעשה את העבודה באמצעות "קסם", אורנה טוענת ששם פחות ניתן להגיע להישגים כלשהם.

סמדר מבקשת מאורנה להוסיף קצת על המבוגרים.

אורנה מספרת כי יש הרבה מאד שהיו צעירים מתפקדים. בקורונה הם גלשו. היה להם סוג של שימוש רק בערב וזה גלש לסופי שבוע יותר. דווקא הצעירים מגיעים יותר מרצונם, כי זה כבר השלב בו מתחילים להבין שהרכבת של החיים עוברת ואצלם לא קורה כ"כ הרבה. היום במניעה יש פרויקט חדש, מקומות כמו שטרודל (מרכז נוער), מיקס, מכור נקי הצטרף לצוותי הנוער. גליה טוענת שההורים הם גורם מאד מרכזי.

אורנה משיבה כי אם ההורים לא היו מאפשרים את התהליך – זה לא היה קורה. סמדר אומרת כי הייחודיות של אורנה היא שהיא פועלת עם הפנים לקהילה. כשהנער פוגש את המדריך - הוא מכיר אותו כבר באופן לא פורמאלי.

מבקשת לדבר על שימוש בסמים יחד עם פשיעה ועבריינות. אורנה שואלת אם אין זה עובד בכפיפה לעבודה שיתוף עם המשטרה.

סמדר משיבה כי יש עומס מאד גדול על המשטרה, הבעיה הזו מבקשת לקבל נראות מכמה זוויות. גילי מספרת כי היא עובדת גם עם נוער וגם עם מבוגרים. יש בעיה של סמכות הורית. כשאין סמכות הורית – הנערים מתבגרים מהר. יש להם קשר רק עם חברים כאשר הקשר הוא יותר ברשתות החברתיות, לחץ חברתי, ההורים עסוקים בפרנסה, בקריירה, לא כמו פעם כשאימא הייתה בבית. לא כל מי שמוכר סמים משתמש בסמים – ואת זה חשוב לשים על השולחן. הם מכורים לכסף, לכוח, להצלחה. דווקא אלה שמכורים לסמים הם הקורבנות – ויודעים איפה לחפש אותם. הנוער של היום הוא חומרי לחלוטין. הסמכות ההורית אינה שם ואז יש הדרדרות כי אין גבולות. ארגוני הפשע הגדולים מחפשים את הסוחרים הקטנים.

האכיפה והנוכחות המשטרתית מאד חשובה. אין להם רצון להגיע לכלא. עזרא מציין כי בעבר מפקד המרחב ביקש מכל חבר מועצה להעלות שלוש בעיות קיימות. עזרא טען שהוא פשוט לא רואה שוטרים במרחב הציבורי.

יובל אומר שיש הרבה בעיות עם תקנים וכוח אדם, כאשר לצד זה אין רצון להתגייסות. גילי מציינת כי הבעיה הנוספת הינה החקיקה. גם כשנתפס, יושב רק חצי שנה. עזרא טוען כי הערך המוסף של הוועדה הוא הזמנת ראש העיר ומנכ"ל העירייה לתקצוב ועשייה נוספת בכל אשר מתבצע כבר בפועל.

גליה אומרת שיש משמעות לוועדה הזו מכך שיש אינטגרציה מהידע, יתרון בכך שהיו"ר הוא סגן ראש העיר, בקואליציה וועדה מייעצת – סיעור מוחות אשר הינו בעל משמעות. עזרא מציין כי הוא מתעתד להזמין את ח"כ שרון השכל ושר המשפטים גדעון סער לוועדה הבאה. חברי הוועדה בעד.

יובל מעדכן כי מרחב איילון עתיד להתחלק לתחנת בת ים ותחנת חולון. כשתחנת חולון תכלול גם את אזור. זהו שינוי מצוין שישפר את השירות לתושב.

סמדר מודה לכל המשתתפים ולגילי בר דוד שהגיעה בהתראה קצרה לתת לנו מהידע שלה בתחום פשיעה ועבריינות הקשורה בסמים.

כל מי שמתתף בוועדה – נותן את הזווית שלו לנושא מהידע והניסיון שלו. אין נוסחאות פלא לטפל בתופעה החשיבות הגבוהה היא לעבודה בשיתוף פעולה ותיאום בין כל גורמי המקצוע-מאכיפה, טיפול מניעה ועוד.. התיאום קיים ברמת הטלפונים הניידים. כמובן שתמיד יש מחשבה על "מה עוד אני יכול לעשות".

אם מזמינים לוועדה הבאה חברי כנסת רצוי להרחיב את המשתתפים לאנשי מקצוע נוספים מהעיר (מנכ"ל העירייה, יועצות ממערכת החינוך, מנהלי בית ספר ועוד..)